

Psykologrollen og psykologutdannelsen

An-Magritt Aanonsen

President Norsk Psykologforening

Jeg har hevdet at den norske psykologutdanning er blant de beste i verden. Et kjennetegn ved den norske utdanningen har vært at den utdanner generalister som skal være egnet til å gå inn i mange forskjellige arbeidsfelt. Signaler fra universitetene kan tolkes som at de i stadig større grad utdanner klinikere med hovedvekt på psykoterapi, og at andre deler av den anvendte psykologien får mindre plass i den siste og mer praksisorienterte delen av studiet. Det er viktig å se hva utviklingen i samfunnet medfører av krav til utformingen av psykologrollen fremover. Det er store utfordringer for psykologene som profesjon. Vi må ta vare på og utvikle psykologrollen – «generalisteksperten» – basert på en utdanning som både har en vitenskapelig og bred praksisorientert profil og som skal kunne ta ansvar for mer enn enkeltsaker. Vi har ikke råd til å gjemme bort psykologene på klientkontorer.

Det er behov for psykologkompetansen innenfor mange områder. Av disse vil de klinisk rettede i bred forstand utgjøre hovedtyngden. Det gjelder både spesialisttjenestene innen psykisk helsevern og kommunerelaterte tjenester som PPT, barnevern og primærhelsetjenesten. Men vi har også lange tradisjoner innenfor arbeidspsykologi og organisasjonspsykologi, og i forlengelsen av det nyere områder som helse-, miljø- og sikkerhetsfeltet, personalarbeid og administrativt arbeid.

Det er en økning av psykiske lidelser og psykososiale problemer i befolkningen. Samtidig blir vi stadig mer oppmerksom på arbeidsmiljøets betydning, i en tid der utbrenthet og tidlig uførepensjonering er utbredt. Dette tilsier at det er viktig med større bredde i psykologrolleutformingen enn den tradisjonelle terapiorienterte.

Vi er eksperter med høy kompetanse, og denne kompetansen må brukes på måter som når flest mulig. Det gjør den ikke hvis psykologrollen i hovedsak er knyttet opp til behandling av enkeltmennesker. Psykologer må ta ansvar for utviklingen av sine fagfelt. Derfor må de søke lederposisjoner, men også tillitsvalgtsarbeid gir store muligheter for påvirkning, for eksempel gjennom utvikling av kontaktnett til ledelsen og andre tillitsvalgte. Ny lovgivning medfører nye ansvarsområder for psykologene. Ledelse og påvirkningsarbeid er viktige oppgaver som må være en del av rolleutformingen psykologstudentene utdannes til. Utdanningen må gi grunnlag for trygghet på egen kompetanse i forhold til slike oppgaver.

I det pågående arbeidet med et europeisk psykologdiplom, en felles minstestandard for europeiske psykologer, har spørsmålet om en avgrenset psykologutdanning eller en generalistutdanning vært ett av de mest kontroversielle. Utviklingen av masterstudier innen avgrensede områder av psykologien vil medføre at vi får mange flere med høy faglig kompetanse i psykologi. Dette vil styrke psykologifagets innflytelse i samfunnet, noe det er behov for. Men det utfordrer også psykologenes posisjon og øker betydningen av å fremheve at psykologen har en generalistutdanning som er forskningsbasert og praksisorientert.